

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în laștrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Orice inserate,

se platesc pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 17.

Sibiu, 28/12 Martiu 1879.

Anulu II.

Limb'a magiara în scôl'a poporale.

Subt acestu titlu cetim în „Foi'a Scolastica” din Blasiu Nr. 4 din 15/27 Februariu a. c. următoriele:

„În „Foi'a scol.” Nr. 2 amu aretat îngrigirea enorma, ce s'a produsu în romani și celalalte nationalități nemagiare, de candu s'a latitu faim'a, că regimulu voiesce a pune pre mēs'a dietei unu proiectu de lege, prin care limb'a magiara se se face studiu obligatu în tôte scôlele confessionale.

Agitatiunea luă dimensiuni atātu de mari, în cătu capii bisericeloru romane se vediura necessitati a face pasii spre împiedecarea acelu proiectu.

Purcederea urmata de una parte și de cealalta în totu și mare, este cunoscuta din foile politice. Amendoi metropolitii romani au asternutu M. Sale căte una representatiune și anume Esc. Sa dr. Ioanu Vancea împreuna cu episcopulu Lugosului dr. Victoru Mihályi în audientia privata la 10 Februariu, cu espunerea pre largu a totoruru motiveloru și înpregiurariloru, precum numai în audientia privata este posibilu, — era Esc. Sa Mironu Romanu cu una deputatiune în 13 Febr., în audientia publica.

Episcopulu Gherlei, H. Sa M. Pavelu fiindu pre la 10 Februariu în calatoriă, n'a potutu subscrie representatiunea asternuta de Metropolitulu seu; înse după reintôrcere la scaunulu seu venindu la resiedinti'a metropolitana s'a declarat întru tôte inoivitu cu pasii facuti. Din partea Ordinariatulu dela Oradea mare s'a datu asemenea declaratiune.

Representatiunea deputatiunei gr. or. s'a publicatu numai de cătu în foile magiare, apoi și în cele romane; era cea asternuta de Arhierii gr. cath. pâna acum nu.

De aci se nascu una nedumerire, carea, se nu fia caus'a de natura atātu de delicata, ne-amu vedé necessitati a o deduce din motive, cari dorim se lipsesca din pieptulu fia-carui omu.

Că se satisfacem dorintiei comune de-a cunosce coprinsulu representatiunei asternute M. Sale de cătra Arhierii gr. cath., o tiparim aci întru totu coprinsulu.

Adaogemu totu una data, că respunsulu oralu alu M. Sale fu plinu de gratia.

Esc. Sa cu H. Sa Episcopulu Lugosului după presentarea representatiunei la Maiestate, cercetara și pre Esc. Sa d. Ministru de culte, și vorbira si acolo în interesulu causei.

Cesarea Regia-Apostolica Maiestate!

Prea gratiosu alu nostru Domnu și Rege!

Sunt mai 900 de ani, de candu S. Stefanu, gloriosulu și gloriocatulu rege primu alu Ungariei, creatorulu marilor institutiuni de valôre perpetua ale statulu și constitutiunei magiare, considerandu întieptiesce, că pre teritoriulu acestei patrie mari locuiău cetatiani de mai multe limbe și datine, s'eu nationalități, pentru institutiunile acele de însemnate istorica ale sale a luat de idea fundamentala considerarea convenintiosa și apretiuirea nationalitatiloru că atari, și însemnateea cu totulu mare a faptei acestei-a și pentru tiēra și statu, a recunoscutu-o prin următoriele cuvente pregnante: „Unius linguae uniusque moris Regnum imbecille et fragile est.” (St. Stephani Decr. I cap. 6. Nr. 3.)

Si întru adeveru! istoria celoru 8 sute de ani acum trecuti adeveresce în modu stralucitu, că fortaretiile Ungariei zidite pre fundamentulu acela au fostu tari și solide în midiolorulu totoruru vicisitudiniloru; pentru-că locuitorii ei de limba și datine diferite, cari formău parții aceluora, au traitu între sine — cu rari esceptiuni — în pace și întielegere, era facia cu pericolele esterne amenintatorie s'au întrecutu unii cu alții întru aducerea sacrificieloru recerute spre așperarea ei; de-ora-ce fia-care si-a iubit și temutu tesaurii sei pretiosii: religiunea, ritulu și institutiunile sale bisericesci, asia și patri'a comuna că pre nutritori'a s'a, limb'a și datinele s'eu nationalitatea și natiunea sa, că-si pre mam'a sa cea dulce.

Asia a fostu acēsta odiniôra, înca și atunci, candu în patri'a acēsta mai tardiu unii după alții s'au asediatu locuitorii de limbe și nationalități noue; asia a fostu acēsta totu deauna, pâna în tempurile cele mai din urma. Înse liberalismulu, ce domnesce adi prin Europ'a și asia și în patri'a nôstra, alu

carui principiu este a o rumpe cu trecutul și a ordină tôte almintre, precum se pare, voiesce a deschide cale la schimbări și în respectulu acesta prin aceea, că prin purcederea sa, în loculu estimării împrumutate de pâna aci, află de bine a dă locu între nationalități semburiloru jalusiei și ai neîncrederei împrumutate, din cari naturalmente se nascu înparechiări. Pentru-că trecindu preste dical'a prudentiei practice „Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui” (se nu treci preste mediunile vechi, cari le-au pusu parintii tei, Prover. C. 22, v. 28) și parassindu postulatele justitiei distributive, cari înainte de acēsta au sierbitu de îndreptariu facia de toti cetatiani patriei, acum radiemandu-se numai pe poterea unoru partide singuratece, nu totu-deauna pune în cumpena postulatale binelui publicu și bunastarea totoruru cetatianiloru de statu, ci de multe ori aceea, ce pretinde interesulu partidei sale și conditiunile de esistenza ale egemoniei castigate.

Productulu unui asemenea spiritulu se pare a fi, și în genere se considera de atare, proiectulu acelu Articolu de lege, carele are de scopu introducerea limbii magiare în scôlele confessionale, care proiectu înca astēpta încuviintiarea prea înalta a Maiestatii Vôstre.

Prea înaltiate Dômne! departe e dela noi, că se fimu condusi s'eu și numai atinsi de spiritulu netolerantiei, candu plecati înaintea prea înaltulu tronulu regescu alu Maiestatii Vôstre, cu supunere omagiala ne rōgămu, se Ve îndurati prea gratiosu a denegă proiectulu de lege amintitu încuviintiarea prea înalta. Pentru-că noi, cari ne tienemu de cetatiani de alta limba și datine, respective nationalitate, suntemu împinsi mai multu la stare de așperare, și așperam aceea, ce este pretiosu în ochii nostri și are influentia și asupra binelui patriei comune.

Causele și motivele nôstre, pre cari după natur'a lor punemu pondu fôrte mare, și de cari condusi asternem acēsta rogare prea umilita, sunt următoriele:

1. abstragiundu dela aceea, că acelu articolulu de lege după judecat'a comuna a cestoralte nationalități din patria ar' fi numai primul pasu spre

Foisiôra „Observatoriulu”.

Verfulu cu doru și Florea ciobanulu. *)

Legenda.

I.

Pe unu plaiu de munte,
P'a Dorului frunte,
Florea pastorea,
Oile-si pastea.

De cu primavêra,
Din diori pâna sêr'a,
Totu cantandu doiosu
Din fluiuru setosu:

Doin'a pastorêscă
Turm'a se pornêscă,
Doin'a cu suspinu
Se mërğa mai linu;

Doin'a cea beștrana
Se vie la stana
Lang'unu micu isvoru,
Sub unu fagusioru.

Blandele miôre
Turma de feciôre
Multu ele'lu iubeau
Si voiosu mergeau.

Pe culmi luminôse
Si prin vai umbrôse,
Pe „Verfulu cu Doru”,
Candu esiă din nuoru,
Din fluiuru s'asculte
Doine, viersuri multe,
Ce Florea cantă
De le desmierdă.
Candu la adapare
Alergau prea tare,
Elu cantă cu focu
Se mai stea pe locu.
Se easa din cētia
La locu de verdētia,
Sub fagulu stufosu
Si bradulu pletosu.
Pan' ce santulu sôre
Iarasi va resare
Peste mandrulu plaiu
Ce e chiar' unu raiu
Multe siopte line,
Din frundie suspine
Florea repetă
Viersu'i întrecea.

Ventulu din padure
Si din vai murmure,
Riulu vorbitoru,
Paserea din sboru.

Noue ani cantase,
Oile 'lu urmase
Totu pe plaiu și stanci
Si prin vai adanci.

Sufletu'i crescuse,
Ânima'i batuse
De unu tainicu doru
Ce 'nvelea unu noru,

Cum cēti'a 'nvelesce
Si pe Doru plutesce
Pan' ce 'n plaiu cerescu
Diorile zimbescu.

Elu cantă la sôre
Privindu la miôre,
Cu ele vorbiă
Si-apoi suspină.

Iar' la umbra dēsa,
Unde-i iêrb'a-alēsa,
În sufletu simtiă,
Si bietu nu sciă.

Ce flôre 'ntofloresce,
Ce frundia 'ncoltiesce,
Ce doru și suspinu
De amoru divinu,

Pieptulu i coprinde
Si-arip'a si-intinde
Si 'lu face-a sbura,
Potec' a lasa.

Si pe verfuri 'nalte
Ânima' se'i salte
Catandu vr'unu isvoru
Ce-are leacu de doru.

Că-ci a lui iubire,
Tainica simtire,
Încă n'a 'ntalnit
Ce 'i-a fostu ursitu.

II.

Intr'o deminētia
Candu pe vale-i cētia,
Stă Florea oftandu
Din fluiuru cantandu,
Candu d'odata apare
Si pe Doru resare
La lumina'n diôri
Că plutindu în nuori

..... Unu bojuru de fêta
Din sôre picata,
Că o stea lucindu
Muntii 'npodobindu,
Cu cōma-aurita
De radie 'npletita,
Cu iă de firu
Si ochi de safiru,

Ce-au dulce zimbiere
De lasu în uimire,
Si lucescu d'unu focu
Ce opresce în locu.

Aducēndu în lume
Dorulu alu cui nume
Toti sciă si'lu simtiescu,
Că e focu cerescu.

Florea o diaresce
Fluiuru-amutiesce;
Crede c'a visatu,
S'eu cā-i fermecat.

Se uita mai bine,
Dar negur'a vine;
Florea 'nchisu în nuoru
Canta mai cu doru,

Se rōga de sôre
Radia-i ardiotôre,
Se reverse 'n josu,
Unde-i nuorulu grosu:

Norulu se despice,
Negur'a s'ardice
De pe luminisiu,
Si de pe bradisiu,

Se mai vadia-odata
Naluc'a de fêta,
Ce par' c'a visatu
Si l'a sagetatu.

Sôrele lucesce
Radiile-si latiesce
Si 'n „Verfulu cu Doru”
Vede-acelu Odoru,

Ce nu e naluca
Nici Dine ce-apuca
Sufletu omenescu
De mi-lu chinuescu,

Ci e Mariôr'a
Blanda ca miôr'a,
Chipu de angerasiu
Cu sufletu gingasiu,

Dulce că o flôre
În diôri lucitôre,
Fîca de pastoru
Stēu'a muntiloru.

Ea din satu venise,
Pe Doru se suise,
Prin Sante-Marii
Candu sunt muntii vii,

Si ciobani în târla
S'adunu într'o surla
De se 'nvelescu,
Rodu-si înpartiescu,

Rodulu ce da viația
Si îi dicu dulcētia,
Adunata 'n muntii
Cu piscuri carunti.

Iar candu brum'apare
Atunci de plecare
Bacii se gatescu,
Oile 'ntrunescu

La stân'a din vale
Langa drumulu mare,
Unde vinu mandiari
Pe 'nguste carari

Si-albele miôre,
Ce lucescu la sôre
Si mandri cârłani
Cu voinici ciobani.

Catu fu var'a tōta
Nu se vediu fêta,
Nici chipu femeiescu
Pe plaiu pastorescu,

Numeru cea feciôra
Blond'a Mariôra
Se-si vadia-a venitu
Pe tatalu iubit,

Si se plece a-casa
Cu lana alēsa,
Cum nimeni n'avea
Din satu dela ea.

Fêta multu crescuse
Si n'o cunoscese
Candu Florea pe Doru
O diarise 'n nuoru.

Ei copilarise,
De mici se iubise,
Dar' era multi ani
De candu cu ciobani

Elu pe muntii âmbłase
Si se 'nvertosiase
În sôre si 'n ploii
Pastorindu la oi,

Oile se pasca
Turm'a se-i sporêscă,
Si din mioraru
Si din manzararu

S'ajunga odata
Cu târla bogata
Si casatoritu
Cum 'i-o fi ursitu.

(Va urmă.)

*) Vediundu din diarie ca dilele acestea are se se cante în teatru o opera, alu carei subiectu este o legenda nationala „Verfulu cu doru,” mi-amu adusu aminte și amu gasitu între poesiele mele inedite acēsta legenda, scrisa în 1874, pe candu petrecreamu vēr'a la Sinaia.

Ve rogu dar', domnule redactoru, se bino-voiti a inseră acēsta poesia în celu mai apropiatu numeru alu „Pressei.”

Priimiti, ve rogu, etc.

Sava N. Sioimescu.

magiarizarea scóloru poporali ale nationalitatiloru acestora, si asia acelu articolu de lege, deca s'ar' pune in vigore, ar' pune temeiul pentru nimicirea successiva a diferitelor nationalitati, — abstragandu dela acesta, este afara de tota indoielea, ca poterea si rigorea acelu articolu

a) ar' delaturá din scólele nostre confessionale — ca se graim cu restrictiune numai la Ierarchi'a nostra, — pre cei mai multi invetiatori ai scóloru poporale confessionale si numai din motivulu acelu, carele statoritu prin acelu proiectu de lege si singuru este de ajunsu, ca anume aceia nu vorbescu limb'a magiara si nu posedu cunoscinti'a ei. Asia multi individi romani apti, luandu-li-se pana si neavendu nici-unu prospectu, ca dupa tempulu si spelele intorse spre studiare se capete unu modu securu de subsistentia, aru desperá si inmulti numerulu celoru lipsiti de pana de tote dilele si cet'a malcontentiloru, — care lucru cu destingere in tempurile aceste cu directiune socialista, nici patriei nice societatii nu i-ar' sierbi nice spre folosu, nice spre bucuria, ci din contra i-ar' fi spre cea mai mare dauna;

b) loculu acestoru feliu de invetiatori poporali romani destituiti, este credibilu — se nu dicemu securu, — l'ar' ocupá invetiatori de aceia, cari aru fi capaci de-a satisface postulatului prescisu in proiectulu de lege, de si aceia nici dupa limba si dupa nationalitate nu aru fi romani, nice dupa confessiune nu aru fi gr.-catholici; si asia pentru Ierarchi'a gr.-cath. ar' poté se intrevina acea anomalia neaudita si starea acea consternatoria, ca educatiunea si instructiunea prunciloru sei de scola, a fiitoriloru sei credintiosi, lasata pre mani straine se fia incredintata bunei vointie a unoru individi cu principie si vederi contrarie principiiloru sale religiose si limbei sale eclesiastice, contrarie ritului si datineloru sale crestine, — care lucru capii ierarchiei nostre nu l'aru poté suferi cu nepasare si fara de-a se plange in contra lui, si nice una data nu aru poté contribui spre aceea, fara de-a neglece cu totul, ca nescari mercenari perfidi, postulatele esentiali ale santei loru vocatiuni si ale sublimiei loru missiuni.

Deci pentru-ca se prevenim unele stari ca-si aceste, vocatiunea nostra sacra pretinde, ca se lucrám spre delaturarea acelu incidentie, ce aru produce atari stari, si acesta implinim prin cererea nostra prea umilita de mai susu. Dar' inca

2. deca ponderám, ce feliu de spiritu petrunde educatiunea religioasa-morala a teneriloru, a fiitoriloru parinti de familia, membrii ai societatii, cetatiani si credintiosi ai bisereceloru, cari teneri esu din scólele manipulate de liberalismulu domnitoriu acum, séu influentiate de spiritulu lui, si principiele de comunu anticrestine, supte sub educatiunea acesta, ánim'a omului cauta se se infiore, si ori-care parinte de familia cu judecata sanetosa, ori-care cetatianu cu caracteru si membru credintiosu alu biserecei inplutu de ingrigiri, cauta acusi se cadia in desperatiune.

Chiaru pentru acesta noi ca administri ai biserecei catholice si aperiatori respundietori ai vietiei crestine, din respectu ca credinti'a ei si moral'a crestina se remana nevetemate, si in interesulu bine intielesu alu societatii, si alu statului, cari ambii in realitate se baseza si se tienu la olalta prin acele, se in floresca din ce in ce mai multu, inca suntemu necessitati a face rogarea nostra prea umilita. Mai incolo

3. ceea ce si mai tare inmultiesce ingrigirile nostre cu totul indereptatite este inpregiurarea aceea prea momentosa, ca ierarchi'a nostra gr. c. in credinti'a biserecei catholice este intemeiata dupa ritulu grecescu, cu limb'a romana, ca limba eclesiastica, precum se vede apriatu din cuvintele relative ale bulei canonizatorie a S. Scaumu Apostolicu alu Romei date in 1853, cari cuvente dicu: „In Ecclesiasticam Provinciam Graeco-Catholicorum unitam linguae Romanice. . . Apostolica Auctoritate perpetuo quoque erigimus et instituimus“.

Asia dara pentru Ierarchi'a nostra ecclesiastica limb'a romana este cestiune de vietia, (conditio sine qua non); prin urmare totu ce amenintia si pericliteza limb'a biserecei nostre, limb'a romana, amenintia si pericliteza totu odata Ierarchi'a, biserece'a nostra. Deca noi facia de pericollulu acesta amu fi indiferenti, atata ar' insemna, catu a ne face tradatorii biserecei nostre, ceea ce si numai a supune ar' fi pecatu cumplitu, se nu dicemu atentatu sacrilegu.

Deca odinioara cu dereptulu s'a potutu dice despre bisereca, cumca diuns'a este mam'a scólei poporale, ca-si carea in tempurile de mai inainte singura a nascutu si ingrigitu scól'a poporala; in presente se poté afirmá despre scól'a poporala, ca

este foisorulu (tind'a) biserecei, carea strapune din sinulu seu biserecei pre fiitorii ei credintiosi.

Asta-di din foisorulu acesta pasiescu afara si intra in biserica credintiosii. Deca in foisoru atmosfer'a spirituala, adeca educatiunea si instructiunea, este nesaneetosa, séu poté infectata, ea nice atunci nu inceteza de a tortura pre locuitorii sei inpiliti in modulu acesta, si a le vescedi vietia religioasa-morala, candu ei intra in biserica.

Ca nu cumva si noi acusi se ni capetamu credintiosii din foisore de aceste, trebue se ne cugetamu de tempuriu, ca pentru noi se nu se infintieze atari foisore, ceea ce dorim a dobendi si prin acesta petitiune omagiala a nostra.

Pre candu plecati inaintea tronulu Maiestatiei Vostre ne rogámu pentru ascultarea si implinirea prea gratiosa a acestei cereri prea umilite, perenamu cu cea mai adunca supunere omagiala.

Ai Maiestatiei Vostre

Vien'a 9 Februaru 1879

prea umiliti si prea credintiosi supusi si capelani

Dr. Ioanu Vancea m. p.,
AEpu si Mitropolitu.

Dr. Victoru Mihályi m. p.,
episcopulu Lugosiului.

Ungaria.

— (Catastru.) Dela 1851 s'au inceputu lucrarile catastrali in acesta tiea. Celu de antai operatu a costatu milioane, dara nu a fostu bunu mai de nimicu. Alu doilea costá totu milioane si a esitu plinu de erori. In a. 1875 diet'a Ungariei vota in art. VII de lege 5 milioane 700 sute de mii florini pentru terminarea catastrului, clasificarea calitatiloru de pamentu, ficzare de chiaii, dupa care se se poté calcula venitul curatu alu fiecarei proprietati de pamentu. La terminarea acestoru lucrari nespusu de anevioise s'a prevediutu unu restimpu numai de trei ani. Ce se vedi inse! din Juniu 1875 pana in Juniu 1877, adeca doi ani de dile, lucrara numai la corecturi, era in acelu timpu sum'a susu aratata se chieftu intréga si preste aceea inca 100 de mii. Din corecturi inse statulu avu atata folosu, ca multime de proprietati mai alesu de cele mari, a caroru mesuratura de mai inainte fusese falsificata, mesurandu-se de nou, au fostu supuse la contributiune mai mare asia, ca de atunci incóce statulu incassedia cu câte 2 1/2 milioane florini mai multu din darea de pamentu (fonsiera).

Pana aci ar merge de bine de reu; dara tocma acum se certa in B.-Pesta asupra unoru cestiuni de cea mai mare inportantia. Teritoriulu intregu alu tiei ca proprietate a locuitoriloru, coprinde mai multu ca 50 milioane de parti mari si cele mai multe mici. Dupa „Pesti Napló,“ la clasificarea si pretiurea loru se mai ceru celu pucinu 4 ani, ca sa fia gata in a. 1882. Atunci inse catastrulu nou va fi costatu pana la 14 milioane florini. Lucrul inse nici cu atata nu e terminatu, ci dupa aceea urmédia a se pune 2—3 termine de reclamatiuni, fiindu ca se prevede fora spiritu de profetia, ca voru mai remanea destule erori; locuitorii inse voru reclama in lini'a prima contra pretiuitoriloru carii, dupa cumu afirma acelasu diariu in Nr. 57, au porunca dela ministrulu respectivu, ca se clasifice calitatile in secretu si se pretiuesca catu mai susu, totu in secretu. Scopulu adeca este, ca darea de pamentu din tierile coronei ungueresci se esa pe viitoriu de siguru la 40 de milioane pe anu. Si fiindu-ca acesta suma deocamdata nu ese din venitul poprietatiloru, de aici se poté esplica informatiunea ce ne dá in Nr. preced. dn. corespondente din comitatulu transilvanu Solnocu-Doboca locuitu mai totu de romani, ca darea capulu (turc. haraciu, ca se nu ti'lu taie) se alatura sub unu nume falsu de dare pe castigu la darea dupa proprietati, ca-ci poporulu satenu fiindu in parte considerabile lipsitu de proprietate imobila si ajunsu aprópe la proletariatu, firesce ca dupa mosii'a ce nu o are, nu mai poté plati, deci se platésca pentru capulu seu, alu nevetei si alu baiatiloru trecuti de 16 ani. Adeca daca ar fi castigu, se platésca; dara unde este castigulu?

Noi amu mai tractatu acesta cestiune si in anulu trecutu de vreo doue ori; ea inse merita a se discuta celu pucinu in tota lun'a odata, si inca de cãtra barbati competenti, ca-ci altumentrea va fi vai de sufletele locuitoriloru. Chiaru in Ungari'a s'au aflatu destui proprietari carii reclamara contra pretiuitoriloru exagerate declarandu, ca cu acelea pretiuri ei sunt buni bucurosi a'si da proprietatile la statulu in arenda.

— (Esirea apelu) in Ungari'a causa si pana acuma stricatiuni din cele mai infricosiate; mai virtosu riulu Tisa devastá una parte considerabile a tiei, anume in asia numita tier'a de diosu (Alföld). Sate intregi sunt asia dicundu spalate de pre faci'a pamentului. Intr'unu singuru finutu pe aprópe 100 de mii jugere (pogóne) pamentu cultivatu, sunt nimicite tote semenaturile din anulu acesta. Nicairi inse calamitatea nu este asia de mare ca in regiunea Segedinului. Cateva sate din inpregiurulu acelu orasiu au disparutu, dupace locuitorii apucara a scapa cu viati'a. Acuma inse chiaru Segedinulu cu 70 mii locuitori ai sei, mai totu magiari, este in celu mai invederatu periculu de a fi nimicitu. Gubernu, comand'a militara, societatile de corabiare trimitu din tote partile ajutórie, ca dora voru salva macaru orasiulu, ca-ci de campuri nu mai poté fi vorba. Poteri gigantice se concentra la ridicari de iezaturi si sapatari de canale, elementulu inse isi bate jocu de ele.

Totu-odata sunt forte batetorie la ochi doue sciri venite era in 11 dela Segedinu, ca adeca din caus'a lipsei totale de securitate s'a proclamatu dreptulu statariu ridicandu-se spendiuratori, si ca cei mai multi orasieni nu voru se mai lucre, ci fugu care in cãtrau.

— (Reactiune pornita contra representatiuniloru substernute la monar-chulu prin archiepiscopi, episcopi si deputati.)

Ni se scrie din comitatulu Marmatiei (Maramurasiu) in Ungari'a de dato 3 Martiu st. n., ca membrii de ai auctoritatiloru publice chiama la sine individi din comunele romanesci, preoti, doctenti, si pe toti cati sciu scrie, sau numai a'si manji numele, ca se subscria unu protestu in contra pasiloru facuti la Vien'a de cãtra deputatiunile nostre in caus'a scóloru si a limbei, si se cera introducerea prin lege a limbei magiare in scólele confessionali romanesci, facute din pungile poporului, nu din ale carturariloru. Protestulu vine de unde vine, facutu gata, si se pune sub nasulu fiacaru carturariu ca se'lu subscria sau manjésca, fora a intrebá prea multu dupa coprinsulu lui, ca-ci li se scotu ochii cu exemplulu rusnegiloru. S'au aflatu chiaru asia numiti „domni de romanu,“ cari jóca acea comedia mãrsiava. In Nr. viitoriu vomu da ca proba unu exemplu concretu, plinu de scandale, care se potu asemena cu cele de care se intempla mai de regula in colegiile electorali. Operatiunea strategica contra romaniloru nu este reu combinata, ea merge concentricu cãtra scopu. Episcopii rom. catholici pusi in linia de batalia, angageta la inceputu numai de cãtra cei doi ruteni. Archiereii romanesci trasi in prepusuri diverse prin diariile magiare. Celu din Blasiu descriu ca desertoru dela caus'a nationale; celu din Sibiu ca credintiosu causei magiare inca de candu facuse parastasulu pentru cei 13 generali ungueresci spendiurati de cãtra austriaci la Aradu, acumu inse sedusu de cãtra demagogi („Kelet,“ „Szabadság“ etc). Celu din Gherla castigatu prin episcopi'a Oradei. Celu din Aradu prin decoratiune. Celu din Caransebesiu pocaitu din alte cause. Consistorieloru, protopopiloru si altoru preoti pusu scalusiu de feru in gura prin subventiunile sarantóce. Nu ne miramu de tote acestea minciuni infame, ca se propaga, se revolta inse sufletulu nostru candu damu preste romani nauci, carii le credu ca nesce babe, ba inca punu si remasiaguri pe ele, in locu de a in-frunta obraznici'a cu demnitate de barbati. De altumentrea acestea sunt si urmarile publicatiuniloru nostre precipitate. Prea ne-amu grabitu a bate tóca dela Pasci.

Romania.

Bucuresci, 6 Martiu st. n. Chiaru in actulu sublime alu nascerei omului, comandatu de Mam'a Natura, dorerile femeii care urmédia dupa nascere, sunt adesea mai cumplite si mai periculoase decatu in-sasi nascerea. Curatu acestu fenomenu ni se presenta astadi dupa regenerarea politica a statulu Romaniei si a natiunei romanesci. Natiunea isi recastiga independtia sa politica si nationale cu sangele seu; Europ'a 'io recunoscú pe langa conditiuni, care pe numele loru celu adeveratu se potu numi a frontu. Pentru perderea Basarabiei avu óresicare consolatiune in castigarea Dobrogei; dara a'i inventá o cestiune jidovesca, a'i dá apoi caracteru religiosu, este aceea ce a ranitu pana la ficati pe totu romanulu. A'i da caracteru puru sociale si national-economicu, tréca mérga, ca-ci acesta nu o néga nici romanii. Cu alte cuvente, ei se ferescu de multimea mare a jidoviloru, din causa ca prevedu in sporirea loru ruin'a economica a tiei. Romanii inse nu potu simpatisa, anume cu jidovii nentiesci-lesiesci, inca si din alta causa de inportantia estrema. Sunt tocma 25 de ani, de candu se castigasera cele dintai

documente autentice la mana, despre planul de a coloniza principatele romanesti cu unu numeru catu se pote mai mare de jidovi si de alti suditi, pentru ca si sub acestu pretestu se se pote formula in conferentiele diplomatice din acea epoca pretensiunea de incorporarea lor la unulu sau la doue din monarchiile vecine. Gubernulu actualu isi castiga si astadi informatiuni destulu de sigure, ca „Alianti'a universale israelita,” cu resiedinti'a centrale in Parisu, ramurita prin filialele sale in tota lumea, potere mare, ce lucrédia mai multu intru ascunsu, nu vrea se scia de simpl'a revisiune a art. 7 din constitutiune, adeca de admiterea la indignatu nu numai a persóneloru si familiiloru de confessiuni si rituri christiane, ci si de nechristiane, cumu mosaici si mohamedani. Cu totulu alt'a e pretensiunea aliantiei israelite: indigenarea si investirea cu drepturi politice a toturoru jidoviloru cati se afla in timpul de facia in Romani'a, ori nascuti acolo, sau locuitori de câte 20—30 de ani, ori veniti numai de eri in tiéra; atara de aceia, ori cati voru mai veni in Romani'a, dupa petrecere de unu anu se fia recunoscuti ipso facto de cetatieni ai Romaniei.

Vede ori-cine, ca aci nu pote se fia lucru curatu, si ca Alianti'a israelita nu lucra singura, ci este ajutata din a fara de undeva, cu mana tare si cu braciul inaltu, firesce sub conditiune, ca o mana se spele pe alt'a si amendoue facia. A li se lasa Romani'a in arenda pe timpu nedeterminatu, cu conditiune de a facilita unu imprumutu de câteva sute de milioane. Facia cu acestea conjuncturi, facia si cu agitatiunile onoru fanatici din patria, nu avemu se ne miramu, daca astadi cestiunea jidovésca domina situatiunea in gubernu, in camere si in societatea romanésca intréga. Multime de alte cestiuni sunt aruncate cumu amu dice, in scartu de inaintea acesteia.

Chiaru scirile din Dobrogea, de si multe din ele prea interesante, ocupa numai loculu alu doilea. Cestiunea Arab-Tabia deocamdata pausédia, pre catu timpu o luara in mana cabinetele cele mari, unde recursese gubernulu Romaniei. Alte sciri din acea provincia sunt mai totu bune. Nu numai romanii, ci si ceilalti locuitori ceru scóle. Gubernulu le deschide, si prefectii districteloru trimitu raporturi despre bucuri'a locuitoriloru. Veniturile statulu din Dobrogea se arata pana acumu asia de bune, in catu daca nu se voru face cumva investitiuni prea mari si nesocotite, spesele administratiunei se voru coperi fóra dificultate si fóra ca locuitorii se se simtia asupriti. Locuitorii turci se arata fórté multiamitori, pentru-ca autoritatile publice romanesti le au ajutatu cu tota energi'a, ca dupa întórcerea lor de pre unde fugisera de fric'a muscaliloru si a bulgariloru, se reintre in proprietatea vetreloru si pamenturiloru pe care le avusera de mai inainte. De alta parte, din Basarabi'a se ceru familiile romanesti in Dobrogea pe la comunele parasite de cercassiani; ba amu ajunsu ca se vedemu chiaru bulgari din Basarabi'a, carii mai inainte isi alerga gurile contra romaniloru, cerendu-si voia de a trece sub protectiunea romanésca, pentru-ca s'au si saturatu de parintésca administratiune russésca. Ceea ce turbura si revolta pe omenii cevasi mai simtitori este in Russi'a spionagiulu la totu pasulu, precum nu este mai mare nici chiaru in Ungari'a.

Propunerea de revisiunea constitutiunei (Art. 7) trebe se se publice din 15 in 15 zile de trei ori in ambele camere. In 4 Mart. 20 Febr. se dete propunerei prim'a lectura. Dupa trecerea de 3x15 zile voru urmá alegerile la camerele de revisiunea constitutiunei. Se pare inse, ca si membrii cei mai inversunati ai opozitiunei s'au invoitu inca de pre acumu, ca numai art. 7 se fia modificatu si altu nimicu, ci constitutiunea din 1866 se remana asia cumu este.

R u s s i a

Ori catu de mari si stralucite ar fi fostu rezultatele resbelulu russo-tureu, ele totu nu potu ecivalá si nu se potu mesurá cu relele de care suferu marele imperiu nordicu. Acestu imperiu, despre care se pote dice ca in elu sórele nu apune, are mai multe puncte vulnerabile. Cele mai principali din acestea nu sunt tocmai calamitatile ciunei si ale finantieloru sale derangeate, ci fierberea sociala de care este coprinsa intréga massa a poporatiunei sale de 80 milioane. Este cunoscutu, ca in Russi'a pre langa gubernulu Tiarulu mai exista inca si unu gubernu secretu, ce se numesce pe sine „tribunalu secretu” si acariu chiamare este o reforma radicala a sistemulu actualu de guvernare in imperiulu russescu. Atentatele comise in tempu relative fórté scurtu, asupra celoru mai inalti functionari ai statulu, ne probédia pana la evidenti'a, ca acelu tribunalu secretu fórté bine organizatu si disciplinatu, isi implinesce missiunea sa cu o seriozitate si consecinti'a uimitóre. Generalu Popof, Mezencef si in tempulu din urma gubernatorele Krapotkin sunt victimele acelu tribunalu suteranu. Dar' in tempulu din urma diarele straine adusera óresi-care sciri fórté sensationale si despre cele ce se petrecura in chiaru sinulu familiei imperatesci. Asia i se scriu din Petersburg diariulu „N. W. Tageblatt” urmatórele :

„In Petersburg trebe se se fi petrecutu lucruri extraordinarie. Circledia nisee faime, a caroru basa nu se pote scrutá. Precum afirma versiunea cea mai moderata, in di'a de 4 Martie in órele ante-meridiane imperatulu Alesandru se fi primitu visit'a marelui duce moscenitoru. Acesta se fi fostu nevoitu se antisambredie mai multu tempu, din cauza ca Tiarulu se affa in consiliu cu cativa ministrii. Dupa aceea Tiaruviulu a

fostu lasatu inlaintru si avu o intrevorbire fara martori cu Tiarulu, care durá aprópe trei patrare de óra. Dupa acésta audientia elu parassi palatulu fórté iritatu si plecá acasa. Imperatulu chiama indata la sine pe ministrii, cari se mai affau inca in palatu si tremurandu de necasu si palidu ca cér'a le dise, ca in interesulu propriu alu statulu o considera de cea mai mare urgentia, a tramite fara intardiere pe principele moscenitoru ca prisionieru la castelulu Schlüsselburg, acusandu-lu in modulu celu mai violentu, ca ar fi urnarindu tendintie subversive. Numai dupa mari greutati a succesu a induplecá pe Tiarulu, care era iritatu in gradulu supremu, se ia mesuri mai domóle in contra fiului seu, asia ca se facu abstractiune dela esilarea moscenitorulu in castelulu acela din Livlandi'a si Tiarulu se multumi a tramite fiului seu prin comitele Adlerberg ordinulu, ca pana la alte dispositiuni se nu parasésca palatulu seu si se se considere ca arestatu.”

In 3 l. c. era diu'a suirei pe tronu a tiarulu Alesandru; indata dupa serviciulu divinu, la curtea din Petersburg avu locu o mare primire. Ca primi gratulatori aparura marii principi, alu caroru oratoru era principele moscenitoru. Acesta pasi din semi-cercu inainte, felicitá pe Tiarulu in numele membriloru casei imperiale si apoi adause intr'unu tonu seriosu si serbatorescu: „Noi dorimu din sufletu si speramu cu sigurantia, ca domitoriulu érási va luá un'a din acele decisiiuni mari si intiepte, de care M. Sa a luatú dejá atatea pentru binele Russiei.” La acésta imperatulu a respunsu cu o grava intonare: „Ve multiamescu din sufletu pentru dorintiele exprimate. Aspiratiunea mea a fostu si este, ca la tempulu seu, urmatoriulu meu se affe imperiulu la inaltimea missiunei sale interne si esterne. Ni s'au prezentatu probleme mari si unele din acestea trebuescu realisate fara intardiere. Asia reducerea cheltueleuru, regularea valutei, indreptarea aceloru neajunsuri mari in armata si administratiune, care s'au ivitu in urm'a esperientieloru facute in acesti ani, precum si radical'a delaturare a neajunsuriloru sanitare. Alte probleme se potu pune la ordinea dilei, candu pasiunile se voru fi inblanditu. Déca nu'mi va fi permisú mie se ajungu acelu momentu, atunci urmatoriulu meu va luá asupra'si sublim'a missiune si o va indeplini cu poteri prospete.”

Intr'o tacere profunda se retrasera principii mari, facéndu locu ministriloru, in alu caroru nume principele Gortciacof felicitá pe imperatulu.

Corespondentie particularie ale „Observatoriulu”.

— (De langa Naseudu 15 Fauru 1879). Inca in anulu espiratu 1878 isi incepú activitatea o reuniune invetiatorésca, infiintata de invetiatorii dein fostulu districtu naseudeanu si giuru.

Acésta reuniune pórtá numele: „Reuniunea Mariana,” si 'si are resiedinti'a in Naseudu, cuprinde in sinulu seu unu numeru frumosu de membri si afóra de teritoriulu fostulu districtu si anume din tractele protopopesi: alu Bistritiei, Budacului si Becleanulu.

De si pucine se strecurara in publicitate pana acuma despre activitatea acestei reuniuni, fia ca acésta tacere e tacerea albinei, fia ca'si are caus'a in alte inpregiurari, dara pentru amicii progresulu nostru nationale e o suprindeare imbucuratória, ca acésta reuniune exista si inaintédia cu pasi siguri spre tint'a sea. Avendu si acésta reuniune centrulu activitatiei sale in unu punctu, carele straluce pre orizontulu culturai nóstre nationali, e indreptatita a aspirá la cele mai imbucurátóre rezultate, numai déca invetiatorii voru fi insufletiti pentru cauza, ca-cí sucursulu doritu nu va lipsi din partea organeloru competente si nice inlesnirile necesarie din partea populatiunei romanticulu tinutu, carea prin considerabilele sale sacrificie, aduse pre altariulu Minervei, a datu dovedi despre iubirea sa de progresu.

Nu sum chiamatu, dara nice me affu in placut'a positiune, a dá informatiuni mai detaliate despre organismulu si activitatea acestei reuniuni, lipsindu-mi datele necesarie, imi iau inse libertatea a raportá dvóstra in urmatórele despre decursulu adunarei I-ei reuniuni filiale a „Reuniunei Mariene” tñute la 9 Febr. a. c. in Zagra, loculu natale alu fericitulu Vicariu Joane Marianu.

De si tempulu érá nefavoritoriu, totusi inca din preser'a dilei de adunare incepura a veni invetiatorii la loculu adunarei, unde furu primiti cu ospitalitate fratiésca de invetiatorii din locu, cari facura dispusetiunile de primire preste tota asteptarea.

Domineca demánéti'a, la órele 8, afara de doi membri, toti erau presenti.

Dupa celebrarea s. liturgii, la carea participara toti invetiatorii, emulandu in cantari, conformu programei se adunara cu totii in scól'a triviale,* insocite de unu insocite de unu numeru frumosu de poporeni in frunte cu paroculu loculu.

Deschidendu presiedintele siedinti'a cu o cuventare acomodata, conferinti'a pasi mai antaiu la discussiune asupr'a agendeloru curente, apoi urmara prelegerie practice si adeca :

I. Se tractéza practice tenerimeii din scól'a elementara sunetulu *m* de invetiatoriulu Teodoru Draganu.

II. Altu exercitiu practicú: tractarea adjectivulu in clas'a I. „triviale” de invetiatoriulu „triviale” Macedonu Manu.

III. Propunere practica despre termometru in clasea a II. „triviale” de invetiatoriulu diriginte alu scólei „triviale” Jóné Draganu.

La finea fiacarei prelegeri, suspindiendu-se siedinti'a, fu invitata comisiunea criticatória a se retrage, spre a'si

*) Stergeti, ve rugamu din stilulu oficiale scolasticu acestu terminu adoptatu de cine scie ce pedanti in sec. trecutú, in locu de elementariu, incepetoriu, comunale. Trivialis lat. semnifica ad literam, dintre drumuri, apoi ordinariu, de tóte dilele, prostu, mojicescu. plebeu.

Red.

face observarile asupra prelegerii, éra dupa redeschiderea siedintiei isi desvoltá observatiunile sale.

Desteritatea, cum si modulu tractarei mai cu séma a invetiatoriloru celoru doi din urma, apoi respunsurile precise a le prunciloru, date in limbagiú corectú, au probatu, ca acesti invetiatori sunt la inaltimea missiunei lor.

Tactic'a observata de comisiunea criticatória in dificultatea totulu, ce a fostu de dificultatú inse numai intre marginile obiectivitatiei, apoi desvoltarea vederiloru libera si negenata, manifestata de invetiatorii in discussiunea plenara, au datu destule probe, ca invetiatorii sunt patrinsi de santiani'a causei, si au in vedere numai prosperarea invetiamentulu, nesuindu facare a cunósce reulu, a'lu emendá si a imitá ceea ce merita imitare.

Acestea sunt totu atatea simptome, ca acésta reuniune va prosperá, va aduce rezultatele dorite si astu modu va constatá, ca reuniunile sunt la noi uniculu remediú pentru ameliorarea invetiamentulu si redicarea neconsideratulu statu invetiatorescu la demnitatea cuvenita.

Dupa pertractarea obiecteloru din programa, la órele 3 p. m. se dede unu prandiu comunu in cas'a invetiatorulu diriginte Ioane Draganu, la care nu lipsira nece toastele indatinate.

E demna de amentire si impregiurarea, ca preotulu locale din Zagra d. Petru Verticu, care e totu-odata si membru alu „Reuniunei Mariene”, a luatú parte cu interesu viu in fruntea braviloru sei poporeni la discussiunile siedintiei. E demna de amentire acésta impregiurare pentru indiferentismulu celu mare, cu care se privesce la noi spiritulu de asociare in genere si in specie cá midiulocu de a dá invetiamentulu nostru nationale unu aventu mai rapede.

Fia cá bravulu preotú se fsi affe multi imitatori, fia cá preotii nostri romani se nu privésca cu indiferenti'a, séu chiar' cu despretiulu camu usitatu la noi, nisuintiele invetiatoriloru de a se intruni; fia ca preotii si invetiatorii mana in mana se nisuesca la implinirea detorintiei loru comune impuse de intemeiatorulu crestianismulu. Pre la órele 5 p. m. invetiatorii se despartira intre salutari fratiesci sub impressiunea celoru mai dulci suveniru, spre a se revedé in comun'a Salva, unde s'a decisu a'si tñé acésta reuniune filiale a 3 adunare.

Nu potu inchiaié acestu scurtu raportu, fóra a amentí de una scrisore a Rev. D. protopopu din Tractulu Becleanulu, adresata presiedintelu reuniunei filiali, escusandu pre invetiatorii sei, ca din neajunsulu midiuloceloru materiali nu potú luá parte la adunarile reuniuni.

Fia 'mi permisú a observá, ca chiaru reuniunile si numai aceste sunt midiuloculu de a creá invetiatoriloru pusetiunea, ce le compete in societate si prin urmare si de a inbumatati starea loru materiale.

Invetiatorii din tractulu Becleanulu fiendu in nemidiulocita vecinatate cu Naseudulu, ar poté numai profitá, asociandu-se „Reuniunei Mariene”, si asia formandu densii un'a reuniune filiale separata, cá cei din tractele mai indepartate, alu Bistritiei si Budacului. Z.

— (Valea-Borgoului, 22 Februaru n. 1879.)

„Velut thus non hominibus sed
Diis competit, ita laus non indignis
sed bonis tribuenda.” — Stobae.

Subscriii invetiatori de pre Valea-Borgoului, preur'a Jaad, comitatulu Bistritia-Naseudu, venimu a ne rogá, cá se binevoi-Ti a publicá in colónele „Observatoriulu” urmatórele: Unde invetiatoriulu 'si scie chiamarea si pricepe legea scolara, acolo si afacerile scolare se afla in stare imbucuratória. Inse cá scólele se prospereze, nu depende numai dela invetiatori, ci si dela organele scolari destinate a executa legea immediatu. Noi in vocatiunea nóstra de invetiatori anu datu adesea preste obstacule atátu facia de neglenti'a parintiloru de a-si tramite pruncii regulatu la scóla, catu si facia de alte recerintie necesarie scóleloru. Obstaclele inse s'au delaturatu totu-deauna cu punctualitate esemplara, atátu inainte de incorporarea districteloru Naseudu si Bistriti'a in comitatulu Bist. Nas., — candu organulu executivu érá din sinulu nostru: d-lu N. Rusu' actualulu preotore in Naseudu; cátu si acuma, candu organulu executivu nu este din sinulu natiunei nóstre. S'au delaturatu si se delatura, repetimu, de câteori ne adresamu cátra acela, care, cá omu cultu scie cumcá devis'a secululu presente este cultur'a, si cá cultur'a se casciga prin scóle. Cá se nu ocupamu spatiulu pretiuitulu diariu „Observatoriulu”, — venimu a-o spune francu, cumca acelu nobilu barbatu ce si acuma ne dá mana de ajutoriu intru delaturarea obstaculeloru, e spect. d. actualulu jude procesuale alu cerculu Jaad, Gottfried Ruales. Pre bas'a motiveloru supr'aduse; pre bas'a asiduulu zelu ce pune intru prosperarea scóleloru: venimu a'i aduce cea mai ferbinte multiamita publica. Primi-Ti on. Redactiune asigurarea destinsei nóstre consideratiuni!

Jacobu Onea, inv. diriginte. Maced. Flamandu, invetiatoriu. Stefanu Vrasmasiu, invet. Giorgiu Giorgitia, invetiatoriu.

Sciri diverse.

— (Dómnelle decorate), ale caroru nume figuréza in decretule publicate in Monitoriulu oficialu No. 266 si 288 din anulu 1878, No. 37 si 40, din anulu curentu, si cari n'au primitu pana astadi brevetele crucei Elisabeta ce li s'a conferitu de A. S. R. Dómnulu, sunt rugate a se adresa la cancelari'a ministerulu afaceriloru straine, pentru a li se ramite brevetele ce le sunt destinate, firesce, punendu exactu adress'a si locuinti'a.

— (Din orasielulu Beliu in comitatulu Biharu) aflamu dupa una corespondentia mai lunga

despre activitatea demna de toată laudă a conducătorilor comunei bisericesti greco-orientale din loc. Acea comuna numera numai 64 familii, căci ceaialta poporațiune este și acolo inpartita în diverse confesiuni. Bisericiuța acelei mici comune pe la 1860 aflându-se în stare aprôpe de ruina, fu închisa prin auctoritățile politice; comună își făcù altă, de și cu prea grele sacrificii. Școala nu avea. În anul 1868 se apucă se o face, dară nu i ajunseră puterile că se o aduca la îndeplinire nici în 10 ani; îi mai lipsia multe. Comitetulu parochialu veni la ideă, că se și cerce noroculu cu unu balu. Intră aceea primariulu orasiului dn. Vasile Albiciu împrumută pe școala cu sumă necesaria numai pe speranția, că și va scôte banii din venitul balului, care se și tinu în 4/16 Febr. a. c. și fu cercetatu bine de către familia de diverse nationalități și confesiuni. Venitul brutto fu 146 fl. 50 cr.; spesele 58 fl. 80 cr. Remase netto summă 87 fl. 70 cr. că ajutoriu pentru școlă gr. orient. din loc. Contribuirile preste pretiulu de intrare au fostu mai multe și generose, anume dela următorii domni: István Németh 5 fl., Ioanu Papu 5 fl., Mor Berger 5 fl., Bálint Molnár 5 fl., Ioanu Zach 5 fl., Dr. Mihály Klieber 3 fl., Sigismundu Papu 3 fl., Vasiliu Albiciu 3 fl., Georgiu Popoviciu 3 fl., Paul Gavrilette 3 fl., Antal Molnár 3 fl., Leopold David 3 fl., Iacob Márton 3 fl., Robert Bernat 3 fl., Ferencz Henger 3 fl., Károly Szelle 3 fl., Ioanu Bic'a 3 fl., Iosifu Pinti'a 3 fl., Heinrich Stern 3 fl., Perco Primus 2 fl., Ferencz Gyurtsak 2 fl., Georgiu Orosz 2 fl., Antal Grifaton 2 fl., József Bandy 2 fl., Ferencz Kocsis 3 fl., Nicolau Stanu 1 galbinu și 1 taleru în pretiu de 6 fl. 50 cr., Franciscu Herczeg junior 2 fl., Antal Schmith 3 fl., Mihály Szilágyi 2 fl., Jozsef Korom 2 fl., Ioanu Caton'a 2 fl., Romulus Mangr'a 2 fl., János László 2 fl., Müldner Vilmos 2 fl., Ioanu Vass 2 fl., József Stillman 2 fl., Eisenbal Antal 2 fl., János Rukuvánszky 2 fl., Adolfu Lefkovic 2 fl., Paul Lulusi'a 2 fl., Simionu Tomuti'a 2 fl., Emanuel Jakob 2 fl. Alții mai multi au datu câte 1 fl.

— (Unu atentatu rusescu asupra dr. A. Popoviciu.) Despre această afacere diariulu „Romanulu” primese dela însusi dr. A. Popoviciu următoarele amănunte: În diu'a de 9. Febr. densulu siedea liniscitu pe o banca în fati'a bufetului de pe sioséu'a Kisseleff, candu de odata i se presentara doi individi înarmati cu bastône, alu caroru capu era de feru. Unulu era colonelulu Stefanu Nicolici, șiefulu politiei secrete rusesci din Bucuresci, ér' alu doilea unu individuu numitu Hauser. Colonelulu rusescu se adresă în tonu bruscu catra dr. Popoviciu dicându-i: „Mai trasu în judecata pentru calomnia? Stai ca'ti vomu dá noi judecata! și în acelasi momentu redica bastonulu și 'lu îndrepta spre capulu lui. Dr. Popoviciu pară lovitur'a, se sculă de pe banca și aplică două palme atentatorelui. În acelasi momentu sociulu colonelului apuca pe doctorulu romanu de gütu, dar' acesta printr'o miscare repede scapa din man'a aceluia. Atunci colonelulu rusescu împreuna cu sociulu seu pleca în huiduirea publicului indignatu, care vedindu ce se petrece, sarise în ajutoriulu doctorului Popoviciu.

— (Teplitz.) Isvorulu termalu dela renumitele bai din Teplitz secase în urm'a unei catastrofe din minele de carbuni dela Dux. Acestă pentru locuitorii de acolo era o calamitate publica, pentru-ca venitul și subsistenti'a lor în mare parte era conditionata prin petrecerea ôșpetiloru la acele bai. Era deci atatu în interesulu localitatii, catu și alu statului, că se se întreprindia toate mijlocele possibili pentru reafierea acelu isvoru. Gratia mesuriloru și sapturiloru ce s'au facutu în 3 l. c., isvorulu au fostu reafiatu la o adancime de 13 metri și cu o temperatura de 27²/₁₀ R. Se prea întielege, ca bucuri'a locuitoriloru din Teplitz, precum și a tuturor ce au lipsa de acea baie este nedescriptibila.

— (Frecventi'a universitatiloru rusesci) Unu diariu rusescu „Wixermia Illustr.” afirma, ca la o poporațiune de 80 milioane precum este aceea a Rusiei, frecventi'a instituteloru mai înalte de invetiamentu d'abia se urca la cifr'a de: 13,500 studenti. Poporațiunea universitatiloru austriace este de 12,000, éra aceea a Germaniei 20,000 studenti.

— (Unu serviciu bine resplatitu.) Timbrulu postaluu fu propusu pentru prim'a ôra în Angli'a la anul 1840 de catra Rowland Hill, care în semnu de recunoscintia pentru serviciulu adusu, fu numitu de gubernulu englesu baronu și cavaleru alu ordinului „Tye Bath” și primi din partea comerçului englesescu totu în semnu de recunoscintia 350,000 franci, ér' din partea parlamentului 500,000 franci. În septeman'a trecuta cetatea London a datu lui Rowland Hill o diploma de cetatienia într'o cuthia de aur, în tocmai cum s'a datu principelui de Walles, mostenitoriulu tronului.

Dar' timbrulu postaluu n'a fostu inventatu de Rowland Hill, ci numai propusu și sustienutu de densulu. Adeveratulu inventatoru este tapitieriulu Robert Muray, care traia sub domni'a lui Carolu alu II. Atunci innovatiunea potu reusi. Rowland Hill este astadi de 80 de ani.

— (Incendiu.) În 3 l. c. au arsu castelulu Tervueren, care era resiedinti'a nefericitei imperatese Siarlot'a socia imperatului Maximilianu de Mexico. Imperatés'a au fostu dusa la Laeken, o alta resiedintia a regelui Belgiei.

— (Unu copiluu dibaciu.) Era acum câte-va septemani, a două di de una din cele d'antaiu nopti de iérna, în timpulu caror'a campile erau acoperite de zapada: servitorii unei mosii din Lachisse, parte dependinta de comun'a Piétrebais, ducându-se la lucrulu lor audira gemete, ce pareau că esu dintr'o môra pe langa care treceau. Apropiandu-se, descoperira, culcatu sub môra, unu teneru baiatu, care nu dedea decatu prea slabe semne de viétia.

Slugile se grabira a duce pe murindulu la casele arendasiului, unde gratia îngrijiriloru inteligente și asidue ce i se detera, își veni îndata în simtiri, și în două, trei zile apoi fu salvatu. Elu fu întrebatu atunci, de unde venia, cine era și eata ce istorii:

Elu era nascutu la Sevastopolu; tatalu seu, generalu Bluchos, fusese ucisu în lupt'a dela Plevn'a. Muma sa muri de superare aflandu de môrtea sociului seu. Cătu despre densulu, care voise se insotiésca pe tatalu seu, fusese ranitu și culesu de o ambulancia englesă și condusu în Angli'a.

Candu fu vindecatu pe deplinu, dupa cererea sa fu înbarcatu pe bordulu unui vaporu pentru Anvers; de acolo se duse la Bruxelles, apoi, perdiendu toti banii voise se se duca pe josu langa Wavre, unde trebuia se gasésca o vechia ruda, alu carui nume ilu uitase și a carei adresa o perduse.

Tatalu seu lasase o avere de 25 milioane, avere pe care o geră tutorulu seu ce locuesce în Moscova.

Copilulu se dicea ca e în etate de 13 ani, elu avea aerulu asia de dulce, éra atatu de blandu, atatu de inteligentu, incatu tota lumea, în satu, se interesă de sôrtea lui. Notariulu cantonului se insarcină a scrie în Rusi'a spre a gasi pe tutorulu seu pe parinti' tene-rului erou alu acestei triste istorii.

Scrisorile și telegramele remaneau fara răspunsu. Asia ca, cu tota gentileti'a ce aretă baiatulu, cu totu aerulu seu de sinceritate, aceia care ilu primisera începura a avea indoeli asupra veracitatiei recitarei sale. Si sub imperiulu acestei preocupari notariulu din Longueville conduse pe baiatu la Bruxelles și ilu presentă ambasadorului Rusiei.

La cestiunile ce i se pusera în limb'a rusa, strengariulu raspunde, cu unu mare sange-rece, câte-va cuvinte ce interlocutori' sei nu întielegeau de locu.

Ori și cum, acesti din urma observara ca acestă nu este unu lucru atât de extraordinariu, din caus'a marelui numeru de dialecte vorbite în Rusi'a.

Parasindu ambasada — unde i se promise că se voru luă informatiui — notariulu se gandí a face o visita comisariului de politie din Bruxelles, spre a i espune casulu și a se informă, deca nu cum-va i se semnalase la politie unu copiluu disparutu.

D. Lenaers, dupa ce au ascultat istori'a, invita pe baiatu a scrie în rusesce, și acesta, cu cea mai mare inlesnire, se puse a face pe chartia o serie de litere ôre-cari. Elu facuse acestă fara hesitare și în modulu celu mai naturalu. Si apoi comisariulu de politie necunoscându limb'a rusa, prob'a nu era conchidietóre.

— Do you speak english? dise d. Lenaers, adresandu-se baiatului.

— No! raspunde îndata acesta.

Sprechen sie deutsch? urmă comisariulu.

No! dise anca copilulu.

— Gyzyt gy ne vlaming? mai dise d. Levaers.

— Neenik! facu atunci pretinsulu rusu, și acesta cu unu accentu gantoanu din cele mai pronuntiate.

De asta-data, elu se tradase și necrediu'ta comedia ce acestu dibaciu copiluu de 13 ani jucase de siese septemani, se termină.

Cedându amenintiariloru comisariului, miculu diavolu termină prin a marturissi ca se numia Cuvelier și ca parinti' sei locuescu în Gand. D. Lenaers telegrafia colegului seu din acestu orasiu și elu i raspunde, ca în adeveru miculu Cuvelier — caruia nu se întempla acesta pentru antei'a ôra — parasise pe parinti' sei „musicanti ambulanti.”

Profesiunea exercitata de parinti' sei le reaminteste, ca și miculu Cuvelier canta din vióra și locuitorii din Piétrebais și Longueville ilu ascultara de multe ori cu placere.

Eata unu copiluu dibaciu, ce promite. — (Independinti'a belgia.)

— (Cetatea Sau Francisco) va fi prim'a care va introduce preste curendu iluminarea tuturoru stradeloru sale prin lumin'a electrica.

Ne permitemu a reflecta pe acei domni abonati din Romani'a,

carii binevoisera a prenumerá la diariulu nostru pe la 1/13 Septembrie 1878, că abonamentulu ddloru espiră la 28 Februaru st. v., se póte inse innoi mai usioru prin mandate postali, sau în bilete hipotecarie de a le Romaniei, éra în capitala la librari'a Szöllösy în piati'a teatrului, cu 22 lei noi pe 1 anu, cu 11 l. n. pe 6 luni, éra pe 10 luni până la 31 Decembre cu 18 l. 40 bani.

Unii domni din Romani'a depunu abonamentulu la oficiulu postei din locu, în bani de ai tiei, pentru-că se i inaintedie la oficiulu postei regesci din Sibiu. Acestu modu de prenumeratiune este inpreunatu cu formalitati, de care abia póte se și face cineva idea. De ex. banii se depunu la post'a din Bucuresci, fia pentru ori-si ce diariu; oficiulu de acolo comanda foi'a, nu la redactoru ori editoru, ci de a dreptulu la post'a din tier'a vecina, dară banii nu i transmite, până nu a primitu vreo doi Nri. Oficiulu postei de aici comanda foi'a de unde scie densulu. La vreo luna de zile cere pretiulu dela oficiulu din Bucuresci. Acum inse trebuie se i socotésca valórea dupa cursulu de aici în valuta austriaca. Asia oficiele posteloru sunt pedepsite cu multime de corespondentie sterpe, éra proprietarii diarielor abia isi vedu banii la câte trei luni. Spre a evitá toate acestea formalitati, care n'au nici-unu sensu, modulu celu mai simplu este, sau a pune adress'a scrisa curatu și banii alaturea sub cuverta, sau a luá mandatu postale, pe alu carui cuponu se insémna sum'a și în dosu adress'a într'éga.

Morburi de pieptu și plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Alloplu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, și se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen. Suculu acestă s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu și pieptu, gripa, ragusiela, tusa și trôgna. Multi cumperatori marturisescu, ca numai suculu acestui-a au a-si multimi somnulu placutu.

Escellentu este suculu acestă, că preservativa pe tempu neguros și aspru.

În urm'a gustului forte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferu de plumani inse, o trebuiti'a; cantaretielor și oratoriloru contr'a vocei închise seu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca con. de curte de d. prof. G. Pöppelzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosece cu celu mai bunu succesu în spitalu, precumu și la persône private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu și s'a prescrieri adese suculu acesta de multi alti medici indigeni și din strinatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu următoarele scrisori recunoscútóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani în tusa magarésca în asia mesura, în câtu me temeam că nu cumu-va se se incede; intru ace'a a slabitu cu totulu și a fostu atât de debil, în câtu abia stă pre potióre. Atunci mi-s'a recomandat alloplu de plante de Schneeberg, și multiamita acestui midilocu minunatu, îndata dupa întrebuintiarea primei sticle a mai încetatu tusa, după a două sticle caută bene afora copilulu, a venitu la putere și de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu în câteva zile, prein midiloculu acestă, de o tusa mare și ragusiela.

Deci cu multiamita siucera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede și miraculoasă a copiiloru mei și dorescu că acestu midilocu se devina conosciutu și folositu în toate partile prein omenimea suferinda.

Platz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreil,

primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite câtu mai în graba inea 4 sticle dein renumitul D-tale Alloplu de plante, după folosirea aloru 2 sticle afiu că doreru de pieptu și gutu, pre cumu și respiratiunea scurta se incisoréza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astada de a dreptulu la D-Ta, în sperarea de a capatá deiu celu mai prospetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tota stím'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Alloplu de plante Schneeberg este unu medicamentu forte usioru pentru doreri de pieptu, astma, hectica, tusa, cataru, și este de recomandat în casuri de asteliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar în Graz.

Onor. Dle! Folosindu în desiertu diferite midilóce pentru doreru de pieptu, de carea suferim greu de 2 ani, am cercatu și cu o butelia de alloplu de plante Schneeberg anuciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, după întrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentitu usiorare, și după-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acesta medicina minunata, sanetatea mi se restaură pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tota anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu!

(21) 33

Dupa ce prin întrebuintiarea alloplu d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea și de ragusiela impreunata cu aceea, de care suferisem septemani și totu odata în urmarea binefacutóreloru rezultate ale acestui alloplu minunatu de plante mi-am recastigatu și vocea de mai nainte, me sentiu forte obligatu a Ti multiami din tota anim'a pentru acesta inventiune salutară, cum și a recomanda acesta medicina probata, după a mea convictiune, la toti câtli suferu de pieptu și mai ver-tosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. Ioanu Bauer,

docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticle. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu în Neunkirchen.

Alloplu de plante genuinu se mai afa în Sabiu: Friedrich Thalmayer, comerciant. Aradu: F. Tones & Comp.

Blasiu: Carol Schieszt, apotecariu.

Alba-Julia: Juliu Fröhlich, apotecariu.

Clusiu: Ed. Valentinu, apotecariu.

Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.

Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciant.